

Klaudija Sedar

Rastoča knjiga Murska Sobota

Pestrost, barvitost, povednost, bogastvo jezika in sveta okrog sebe spoznavamo skozi knjigo. Pisana slovenska beseda se že stoletja prenaša iz roda v rod, iz generacije na generacijo. Kot rastejo besede v knjigi, tako rastemo mi. S knjigo.

Začetki Rastoče knjige, katere idejni vodja je dr. Janez Gabrijelčič, segajo v leto 2000, ko je bilo ustanovljeno tudi Društvo Rastoča knjiga. Ta vseslovenski projekt poudarja pomen knjige, kulture, znanja in odličnosti slovenskega naroda; poudarja vse dosežke pisne kulturne dediščine, prav tako pa osvešča o pomenu knjige, ki nagovarja slehernega človeka, bralca k osebni rasti s kulturo, znanostjo in umetnostjo. Projekt, ki ohranja vrednote preteklosti ter osvešča in opominja na bogastvo in dragocenosti v določenem okolju, je namenjen promociji prepoznavanja slovenskega naroda kot naroda kulture, znanja, odličnosti. Od leta 2010 je tudi mednarodni projekt pod imenom Združene Rastoče knjige sveta, s čimer opominja na velike stvaritve s ciljem povezovanja narodov na kulturno-znanstvenem področju.

V Sloveniji je v projekt Rastoča knjiga vključenih že več različnih organizacij, bodisi z obeležji, razstavami ali drugimi opomniki. Na Ta veseli dan kulture v letu 2019, v okviru 100. obletnice počastitve priključitve Prekmurja in združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, se je projektu priključila tudi Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota - z Rastočo knjigo Mursko Sobota.

Napisal jo je človek za človeka, mu predal ključ do znanja, modrosti, življenjskih spoznanj, za kulturno-duhovni in splošni razvoj. Knjige – prav vse so vogelni kamen v naši kulturi.

Rastoča knjiga Murska Sobota pričenja rast z doslej prvo znano tiskano knjigo v prekmurskem jeziku Mali katekizem iz leta 1715, ki jo je za potrebe svojega naroda, prekmurske rojake, pripravil Franc Temlin. Ta knjižni dar ni pomemben le kot svojevrsten jezikovni dosežek, torej prevod in zapis v razumljiv ljudski jezik, ampak tudi izjemen kulturni dosežek, kajti a priori je šlo za spodbujanje slovenstva in skrb za ohranjanje slovenske besede, za razvoj in rast duhovne kulture, za katero Temlin v pismu pietistom, v katerem jih naproša za denarno pomoč pri natisu knjige, pravi, da so njegovi rojaki zaradi pomanjkanja knjig v lastnem domačem jeziku zagrnjeni v goste oblake teme.

Kulturne dosežke, razcvet, vrednote spoznavamo skozi književne stvaritve. Z njimi rastemo, osebno, duhovno, celostno. Ker je v znanju moč, je skrivnost, je uspeh.

V Predgovoru Malega katekizma iz leta 1715 je Temlin med drugim zapisal besede **»Vzemi záto ov moi máli dár za veliko ino za dobro«** in prav te besede so tudi vtakovane ob obeležju Rastoče knjige Murska Sobota. Obeležje je obenem tudi poklon vsem piscem v slovenski kulturni zgodovini Prekmurja, ki so prispevali svoj dar za razvoj in ohranitev slovenstva v Prekmurju, poklon ustvarjalnemu duhu slovenstva v prekmurskem kulturnem prostoru.

Lahko je manjša, večja, tanjša, debelejša, poučna, leposlovna, strokovna, znanstvena, zabavna ... takšna in drugačna je vir znanja in informacij. Prav vsaka je ovita z dragoceno modrostjo. Knjiga.

Kot posebno kulturno izhodišče, ki predstavlja dosežke in mojstrstvo posameznikov, njihovo duhovno snovanje, Rastoča knjiga Murska Sobota prav tako odpira nove možnosti sodelovanja, rasti in razvoja, tudi v smeri kulturnega turizma, po drugi strani pa spodbuja krepitev znanja, kulture in umetnosti. Z Rastočo knji-

go nedvomno povečujemo in poglobljamo znanje na vseh ravneh našega delovanja, ob tem pa spodbujamo ustvarjalnost, lastne interpretacije in bogatimo vrednote.

Osnova obeležja, ki poudarja pomen knjige, kulture, znanja in odličnosti slovenskega naroda v Prekmurju, so školjke z asociacijo na knjige, nad njimi pa hobotnica kot misel na Panonsko morje, kar na vrhu skleno posvetilo **V počastitev slovenske pisane besede in književne ustvarjalnosti v Prekmurju**. Skulptura kot poklon slovenski knjigi v prekmurskem jeziku je delo akademskega kiparja Mirka Bratuše.

Kdor se uči brez knjig, s sitom zajema vodo. S ponosom na književno izročilo, na ustvarjalnost in tradicijo ohranjamo vrednote slovenstva. Naj bo bogata pisna kulturna dediščina naš privilegij, naj bo naš simbol.

Literatura:

Petnajst let projekta *Rastoča knjiga* (ur. J. Gabrijelčič in M. Tratnik Volasko). Ljubljana: Državni svet Republike Slovenije, 2016.

Radovanovič, Vesna in Sedar, Klaudija. Mali in veliki dar: kulturni program, 2019. Arhiv PIŠK MS.

Luther, Martin. *Mali katechismus, touje tou krátky návuk vöre kerschánszke* (prev. Temlin Franc). Murska Sobota: Pomurska založba, 1986 (faksimile; spremna beseda M. Kuzmič).

Rastemo z Rastočo knjigo,
A vsak drugače in po svoje.
Slavimo pisne kulturne dosežke,
Ta mali dar za veliko in za dobro.
Odličnost slovenske besede
Častimo in s ponosom delimo,
A varujemo kot najdragocenejši dar.

Knjige naš vir so in navdih,
Nevedni bili bi brez njih.
Jezik del naše je identitete
In kulture, je naš zaklad.
Gradniki njega so glasovi in besede,
A le zapisane ostanejo za zmeraj.

Rastoča knjiga Murska Sobota, odkritje pri PIŠK MS na Ta veseli dan kulture, 3. decembra 2019. Foto: Aleš Cipot